

SITURI DIN PRIMA EPOCĂ A FIERULUI DIN PREAJMA SATULUI CINIȘEUȚI, RAIONUL REZINA¹

Victor Dulgher, Sergiu Serbinov,
Vladimir Chitic, Aurel Zanoci

Cuvinte-cheie: prima epocă a fierului, periegeze arheologice, așezare deschisă, fortificație, ceramică.

Primele periegeze arheologice în preajma localității Cinișeuți², raionul Rezina (fig. 1), au fost efectuate în anul 1962 de către P.P. Bârnea și V.S. Beilecci. Ca urmare, au fost descoperite patru așezări: Cinișeuți I (prima epocă a fierului), Cinișeuți II (epoca eneolitică/cultura Tripolie), Cinișeuți III (epoca eneolitică/cultura Tripolie, prima epocă a fierului, epoca medievală/sec. IX-X) și Cinișeuți IV (epoca eneolitică/cultura Tripolie, epoca romană târzie/cultura Černjahov) (Бырня, Бейлекчи 1963, 14). Localizarea și descrierea acestor situri, realizată de P.P. Bârnea și V.S. Beilecci, a fost preluată și perpetuată în mai multe repertorii arheologice (Свод 1987, 560; Levițki 1993, 1-2). Informația cu referire la așezările din prima epocă a fierului se regăsește, fără nicio completare, și în repertoriul siturilor din epoca fierului, din seria Harta arheologică a RSS Moldovenești / Археологическая карта Молдавской ССР (Лапушнян, Никулицэ, Романовская 1974, 18). De asemenea, așezările Cinișeuți I și Cinișeuți III sunt incluse în lista siturilor culturii Cozia-Saharna, întocmită de M. Kashuba (Кашуба 2000, 366, рис. XLVI/5).

Astfel, având drept scop verificarea datelor ce se conțin în repertoriile amintite, precum și pentru completarea informațiilor despre siturile din epoca fierului, în luna aprilie 2021, colaboratorii LCȘ „Tracologie” din cadrul Universității de Stat din Moldova au întreprins periegeze în preajma localității Cinișeuți, raionul Rezina (Zanoci, Serbinov, Chitic 2021; Dulgher, Chitic, Serbinov 2021).

¹ Acest articol a fost realizat în cadrul proiectului 20.80009.1606.14 „Patrimoniul arheologic din epoca fierului în regiunea Nistrului Mijlociu și bazinul râului Cogâlnic: cercetare interdisciplinară și valorificare științifică”.

² În urma cercetărilor de suprafață, efectuate în anul 1947 în raza localității Echimăuți, T.S. Passek menționează o fortificație – Echimăuți II (Пасек 1949, 64). Însă, judecând după descrierea locului amplasării, aceasta, de fapt, se află pe moșia satului Cinișeuți.

Fig. 1. Amplasarea localității Cinișeuți pe harta spațiului est-carpatic.

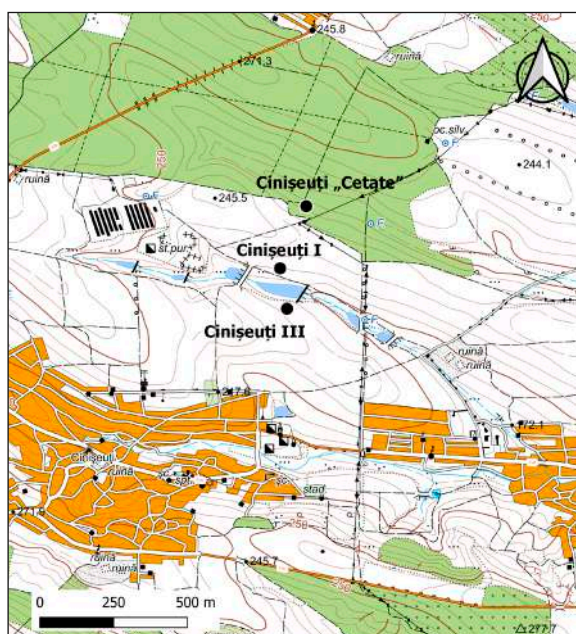

Fig. 2. Cinișeuți. Localizarea siturilor din prima epocă a fierului (după <https://moldova-map.md/geoserver/maps/wms/>; QGIS 3.4.15).

Fig. 3. Cinișeuți. Conturul siturilor din prima epocă a fierului aplicat pe ortofotoplan: 1 - Cinișeuți „Cetate”; 2 - Cinișeuți I; 3 - Cinișeuți III (după Google Earth).

În urma cercetărilor de teren, s-a stabilit că așezarea **Cinișeuți I** ($47^{\circ}42'44.39''N$; $28^{\circ}52'21.61''E$) se află la cca 1,7 km est de drumul național R20, Chișinău – Rezina și la cca 1,2 km nord față de marginea de nord-est a satului Cinișeuți (fig. 2). Ea a fost amplasată în partea inferioară a pantei de nord a unei vâlcele, având o expunere spre sud-est. Judecând după răspândirea la suprafața solului a fragmentelor ceramice din prima epocă a fierului, așezarea ar fi putut avea o arie de cca 380×100 m (fig. 3, 4).

Artefactele recuperate în urma periegezei sunt reprezentate de: o cute din piatră de gresie, două fusaiole și 45 de fragmente de ceramică.

Cutea (fig. 5/1), de formă quasi-elipsoidală, are lungimea de 7,6 cm, lățimea – de 5,0 cm și grosimea maximă – de 2,3 cm. Astfel de piese sunt întâlnite frecvent în siturile preistorice, în special, în cele din prima epocă a fierului de la Saharna Mare / „Dealul Mănăstirii” (Niculiță, Zanoci, Băț 2016, fig. 56/10; Niculiță et al. 2019, fig. 18/6), Saharna „Țiglău” (Niculiță, Nicic 2014, fig. 14), Glinjeni „La Șanț” (Гольцева, Кашуба 1995, таб. L/3, 5; LI/1, 2) etc.

Fusaiolele, reprezentate de o piesă întreagă (fig. 5/3, 4) și de una fragmentară (fig. 5/2), au fost modelate din pastă de lut cu degresanți de cioburi pisate. Ele au o ardere neuniformă, iar culoarea lor variază de la cărmiziu la negru. Ca urmare a reconstituirii grafice, s-a stabilit că fragmentul de fusaiolă a făcut parte dintr-o piesă de formă bitronconică având înălțimea de 3,8 cm, diametrul mare – de 5,4 cm, diametrul bazelor – de 1,7 cm, iar diametrul orificiului fiind de 0,9 cm. Cea de-a doua fusaiolă, în formă de „pară”, are înălțimea de 2,7 cm, diametrul mare – de 4,0 cm, diametrul bazelor fiind de 1,1 cm și, respectiv, de 2,2 cm, iar al orificiului – de 0,8 cm. Pe linia diametrului maxim piesa a fost decorată cu un șir de împunsături (fig. 5/3, 4).

Fusaiolele bitronconice au o răspândire largă în siturile culturii Cozia-Saharna din regiunea Nistrului Mijlociu, fiind cunoscute la Saharna Mare / „Dealul Mănăstirii” (Niculiță, Zanoci, Arnăut 2008, fig. 45/4; Niculiță et al. 2019, fig. 17/13), Saharna „Țiglău” (Niculiță, Nicic 2014, fig. 16/6), Țahnăuți (Băț 2017, fig. 7/10), Glinjeni „La Șanț” (Гольцева, Кашуба 1995, таб. XLV/5, 7) etc.

1

2

Fig. 4. Locul amplasării așezării Cinișeuți I: 1 - vedere dinspre sud-est; 2 - vedere dinspre nord-est.

Cele în formă de „pară” sunt mai puțin cunoscute. Exemplare asemănătoare ca formă, însă lipsite de decor, au fost atestate în așezările de la Glinjeni „La Șanț” (Гольцева, Кашуба 1995, таб. XLIV/11) și Saharna Mare / „Dealul Mănăstirii” (Niculiță, Zanoci, Băț 2016, fig. 66/3). De asemenea, fusaiole de această formă sunt întâlnite în siturile de la Neporotiv II și Neporotiv „Dubova” din arealul culturii sincrone Černoles, din regiunea Nistrului Mijlociu (Крушельницька 1998, рис. 12/8; 103/3). Totodată, fusaiole decorate cu împunsături pe muchia diametrului maxim, însă de formă bitronconică, sunt cunoscute în așezarea Saharna Mare / „Dealul Mănăstirii” (Niculiță, Zanoci, Băț 2016, fig. 66/7, 8).

Fragmentele ceramice, descoperite în așezarea Cinișeuți I, au făcut parte din vase modelate cu mâna din pastă de lut cu degresanți de șamotă. Majoritatea au o cromatică ce variază de la cenușiu la negru, unele având culoare cărămizie. Printre cioburile recuperate (buze, pereți, funduri și toarte) se evidențiază fragmente de străchini, oale și cești/cupe.

Străchinile sunt reprezentate, cu preponderență, de fragmente de la partea superioară a unor recipiente cu buza îngroșată, care putea fi verticală (fig. 5/5-7) sau arcuită în interior (fig. 5/8-10). Majoritatea străchinilor au fost decorate pe marginea buzei cu linii scurte, oblice, aplicate prin ștanțare (fig. 5/5-10). De asemenea, unele vase au fost ornamentate și pe partea exterioară, decorul fiind plasat imediat sub buză. Acesta reprezintă, la fel, linii oblice sau zigzaguri, realizate prin incizare și ștanțare. Străchini similare sunt cunos-

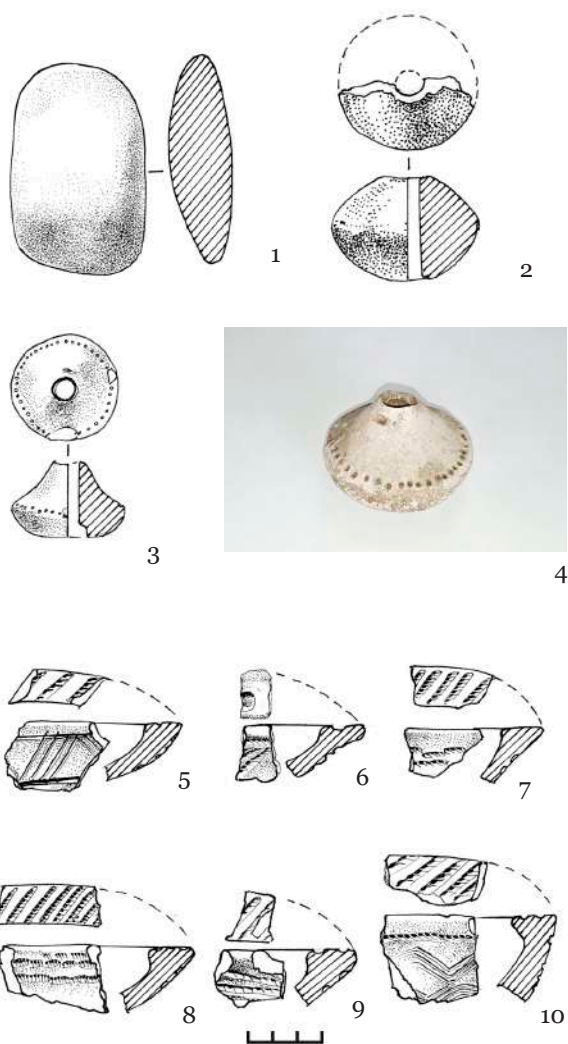

Fig. 5. Cinișeuți I. Piese de inventar și fragmente ceramice descoperite pe suprafața așezării.

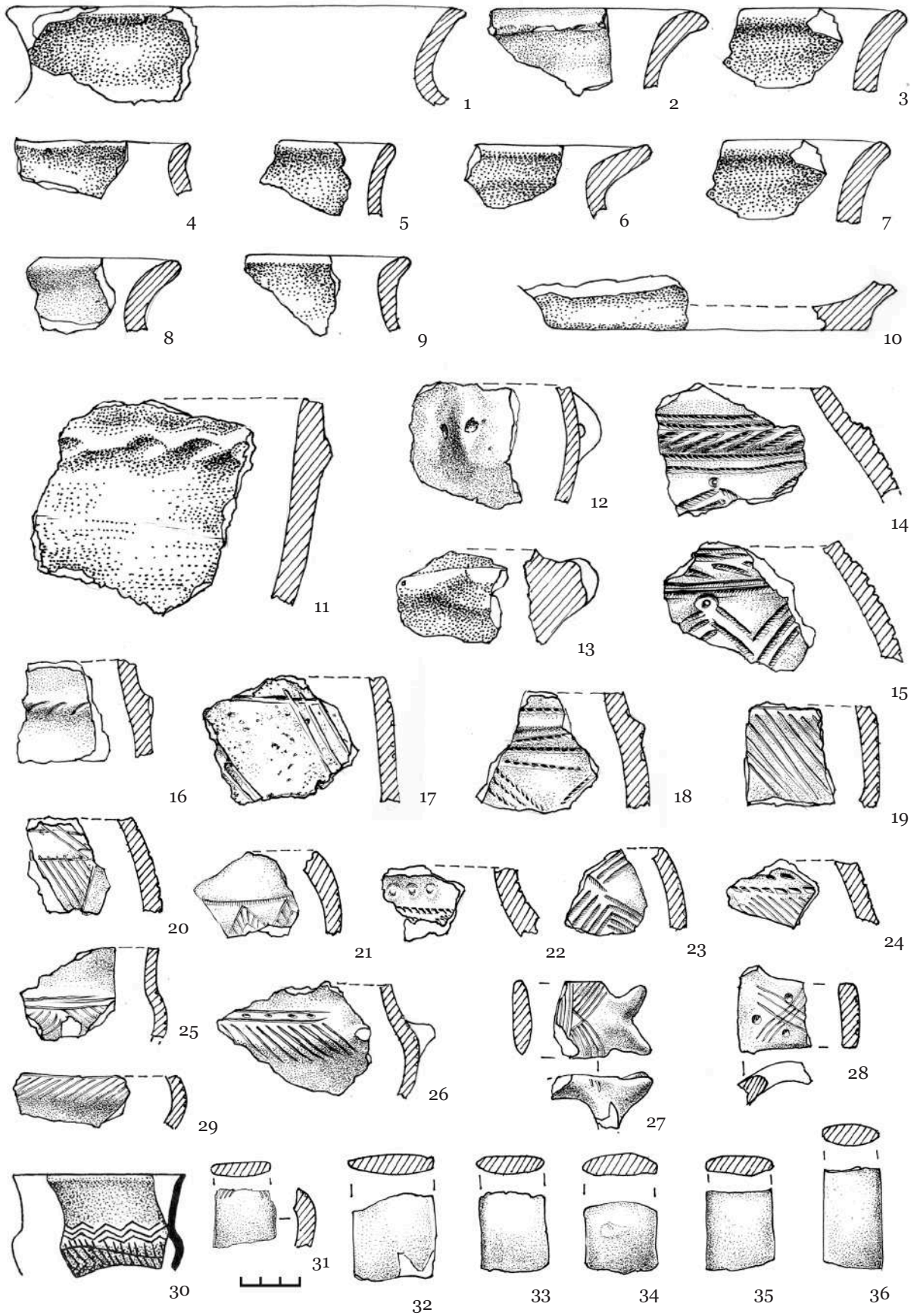

Fig. 6. Cinișeuți I. Fragmente de ceramică descoperite în urma perieghezelor (30 - după Кауцба 2000, рис. XLVI/5).

cute, practic, în toate siturile atribuite culturii Cozia-Saharna, cele mai apropiate analogii provenind de la Saharna Mare / „Dealul Mănăstirii” (Niculiță, Zanoci, Arnăuț 2008, fig. 77/3-8; 78; Niculiță, Zanoci, Băț 2016, fig. 67; 70), Țahnăuți (Băț 2017, fig. 14), Saharna „Țiglău” (Niculiță, Niciu 2014, fig. 56-61) etc.

De la *oale* au fost recuperate fragmente de buze, pereți și funduri. Recipientele au, de regulă, marginea arcuită în exterior (fig. 6/1-9), trunchiul fiind ornamentat cu decor în relief (fig. 6/11-13, 16), ștanțat (fig. 6/14, 15, 18, 22, 24) sau incizat (fig. 6/17, 19-21, 23). Acest tip de vase este caracteristic pentru sortimentul ceramic al culturii Cozia-Saharna, fiind utilizat pe larg de comunitățile din așezările de la Pocreaca (Iconomu 1996, fig. 9), Butuceni (Niculiță, Teodor, Zanoci 2002, fig. 71-75), Saharna „Țiglău” (Niculiță, Niciu 2014, fig. 24-55) etc.

Ceștile/cupele sunt reprezentate de fragmente de buze (fig. 6/30), pereți (fig. 6/25, 26, 29) și toarte (fig. 6/27, 28, 31-36). Acest tip de vase este decorat cu linii incizate orizontale și oblice, aplicate pe trunchi și/sau pe toarte. Pe unele recipiente în asociere cu inciziile apar și imprimeuri de formă rotundă (fig. 6/28) sau ovală (fig. 6/26). Astfel de vase sunt frecvent întâlnite atât în așezările (Niculiță, Teodor, Zanoci 2002, fig. 77; Băț 2017, fig. 10; Niculiță, Niciu 2014, fig. 67-72; Niculiță, Zanoci, Arnăuț 2008, fig. 61-62), cât și în necropolele (Kașuba 2014, fig. 188/2; 198/6; Kașuba 2000, рис. LXVII/6) culturii Cozia-Saharna. Interes prezintă un fragment de toartă, ornamentată cu incizii, care avea pe linia curbării o proeminență în formă de bucraniu (fig. 6/27). Prezența bucraniului în calitate de decor al torților nu este cunoscută, deocamdată, în arealul culturii Cozia-Saharna. În schimb, acesta apare pe torțile unor cești descoperite la Nероротiv II (Крушельницъка 1998, рис. 22/12; 44/6) în arealul culturii Černoles. Aici însă torțile sunt lipsite de decorul incizat pe suprafață.

Astfel, plecând de la artefactele descoperite în urma cercetărilor de suprafață, putem considera că așezarea Cinișeuți I a funcționat în prima epocă a fierului, făcând parte din șirul de situri, atribuite comunităților de tip Cozia-Saharna, care au locuit în regiunea Nistrului Mijlociu în sec. X-IX a. Chr.

Așezarea **Cinișeuți III** (47°42'32.03"N; 28°52'23.72"E) se află vizavi de situl Cinișeuți I, la o distanță de cca 250 m sud (fig. 2; 3). Conform datelor oferite de P.P. Bârnea și V.S. Beilecci

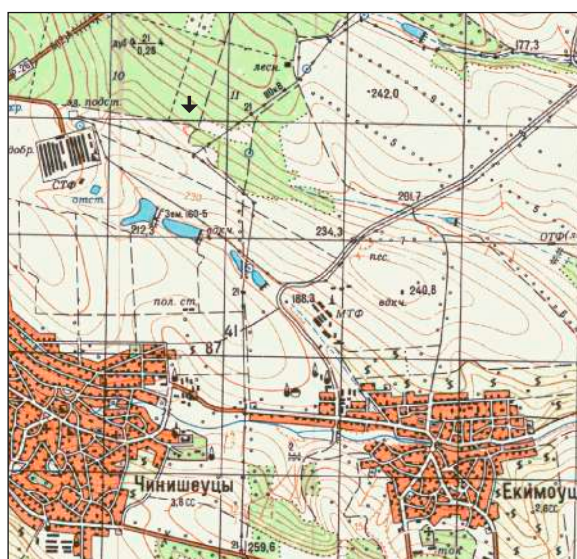

Fig. 7. Localizarea sitului Cinișeuți „Cetate” (4) pe harta topografică din 1982 (după: <http://geoportal.md>).

(Бырня, Бейлекчи 1963, 14), ea era amplasată pe panta de sud a vâlcele și ocupa un spațiu de cca 400×100 m. Autorii descoperirii menționează că materialul ceramic, atestat la suprafața solului, este destul de sporadic, fiind reprezentat de cioburi caracteristice pentru perioadele „tripoli-ană”, „hallstattiană” și „slavă”/sec. IX-X (Бырня, Бейлекчи 1963, 14). În urma periegezelor, realizate de echipa LCȘ „Tracologie”, pe locul amintit au fost atestate doar fragmente de ceramică din perioadele eneolitică și medievală, cele din prima epocă a fierului lipsind deocamdată.

Astfel, la momentul de față nu se poate afirma cu siguranță că pe situl Cinișeuți III a existat și o locuire din prima epocă a fierului (cultura Cozia-Saharna).

În preajma așezărilor Cinișeuți I și Cinișeuți III (fig. 3), T.S. Passek (Пасек 1949, 64) a descoperit o fortificație, care a fost repertoriată ca Echimăuți II (Пасек 1949, 64)³. Conform datelor oferite de autoare, situl era localizat la nord-vest de satul Echimăuți, în partea superioară a pantei unui deal, în stânga drumului (fig. 7). Despre fortificație se menționează că valul ei aplatizat descria în plan o formă quasi-triunghiulară, iar de pe suprafață a fost colectată o cantitate semnificativă de ceramică scitică.

³ Informația despre această cetate se conține doar în articolul semnat de T.S. Passek, neregăsindu-se în repertoriile arăuate ulterior (Лапушнян, Никулицэ, Романовская 1974; Levițki 1993).

Fig. 8. Cinișeuți „Cetate”. Conturul fortificației.

Fig. 9. Cinișeuți „Cetate”. Valul de apărare de pe latura de vest: 1 - vedere dinspre vest; 2 - vedere din incintă (dinspre est).

Având drept scop verificarea informației publicate de T.S. Passek, în primăvara anului 2021 au fost realizate cercetări de suprafață și în regiunea unde ea semnalase fortificația. Ca urmare, s-a constatat că în spațiul menționat, într-adevăr, există urmele unei cetăți preistorice ($47^{\circ}43'3.25''N$; $28^{\circ}52'30.25''E$)⁴.

Actualmente, terenul unde se află fortificația este împădurit (în 1947 aici era teren arabil), însă la suprafață mai sunt vizibile unele denivelări, care pot fi interpretate drept vestigii ale sistemului defensiv. Astfel, pe laturile de est, sud și vest, au fost urmărite valul și șanțul de apărare, care delimitau o mică incintă de formă quasi-circulară, cu dimensiunile de 40×35 m (fig. 8-10). Elementele defensive s-au conservat cel mai bine pe latura de est, unde valul are lățimea la bază de cca 7 m și înălțimea de 0,7 m, iar șanțul este lat de cca 3,5-4,0 m și adânc de cca 0,5 m (fig. 10). Din cauza împăduririi terenului, nu a fost posibilă recoltarea de la suprafață a vreunor materiale arheologice, care ne-ar putea indica data edificării acestei cetăți. În asemenea situație, apelăm la informațiile oferite de T.S. Passek, care menționa aici numeroase fragmente de ceramică scitică. După cum cunoaștem, în a doua jumătate a anilor '40 - începutul anilor '50 ai secolului XX, drept ceramică scitică era considerată cea din epoca fierului (Смирнов 1949; Смирнов 1953; Мельниковская 1954), în special, cea getică. Însă cercetările anterioare, precum și ale noastre din 2021, nu au scos în evidență prin apropiere vreun sit, care să poată fi atribuit cu siguranță getilor.

Totodată, în preajmă, la o distanță de cca 600 m spre sud de fortificație, este cunoscută așezarea deschisă Cinișeuți I, care, după cum a fost menționat anterior, a fost atribuită purtătorilor culturii Cozia-Saharna. Nu se exclude că această fortificație de mici dimensiuni să fi funcționat în aceeași perioadă cu așezarea de la Cinișeuți I, în prima epocă a fierului. Drept argument pot servi și analogiile din arealul culturii Cozia-Saharna din regiunea Nistrului Mijlociu.

De exemplu, pe promontoriul de la Saharna Mare a fost cercetată o citadelă de formă quasi-circu-

⁴ Locul unde este amplasată cetatea se află pe moșia satului Cinișeuți, raionul Rezina, fiind localizată eronat de către T.S. Passek în perimetrul localității Echimăuți. În continuare, pentru a evita neconcordanțele cu registrul cadastral, propunem ca această fortificație să fie repertoriată ca Cinișeuți „Cetate”.

1

2

Fig. 10. Cinișeuți „Cetate”. Linia defensivă de pe latura de est: 1 - vedere dinspre sud; 2 - vedere dinspre sud-est.

lară, cu dimensiunile de 74×76 m, flancată spre vest de o așezare deschisă cu suprafața de cca 6 ha (Niculiță, Zanoci, Băț 2016, 45-140, fig. 26). O situație similară a fost atestată și pe promontoriul Saharna „Rude”, unde, de asemenea, a fost cercetată o citadelă rotundă cu diametrul de cca 75 m, flancată și ea de o așezare deschisă cu suprafața de cca 10 ha (Zanoci et al. 2019; Zanoci et al. 2020). Aceeași combinație, așezare deschisă și fortificație, este cunoscută și la Saharna „Hulboaca”. Aici, în preajma unei citadele de formă quasi-triunghiulară, cu suprafața de cca 0,2 ha,

a fost identificată o așezare deschisă, a cărei arie este de cca 9,2 ha (Niculiță, Zanoci, Băț 2016, 368-369, fig. 262-263).

Astfel, plecând de la analogiile prezentate mai sus, precum și de la situația atestată în preajma localității Cinișeuți, raionul Rezina, putem presupune că și aici a locuit o comunitate caracteristică primei epoci a fierului (cultura Cozia-Saharna), care și-a desfășurat activitatea în așezarea deschisă Cinișeuți I⁵, iar fortificația Cinișeuți „Cetate” ar fi reprezentat un centru de reședință al „căpeteniei” din această regiune.

Bibliografie

- Băț 2017:** M. Băț, Așezarea din prima epocă a fierului de la Țahnăuți, raionul Rezina. *Tyragetia* s.n. XI/1, 2017, 137-163.
- Dulgher, Chitic, Serbinov 2021:** V. Dulgher, V. Chitic, S. Serbinov, Rezultate preliminare ale cercetărilor periegetice la situl arheologic Cinișeuți I, raionul Rezina. In: Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie (Chișinău, 4 iunie 2021). *Rezumatul comunicărilor* (Chișinău 2021), 20-21.
- Kașuba 2014:** M. Kașuba, Necropola Saharna I (Țiglău) și locul ei în studierea practicilor funerare ale comunităților culturii Saharna (în baza rezultatelor cercetărilor efectuate de G.D. Smirnov și G.P. Sergheev în anul 1950). In: I. Niculiță, A. Niciu, Așezarea și necropola din prima epocă a fierului Saharna-Țiglău (Chișinău 2014), 127-156.
- Iconomu 1996:** C. Iconomu, Cercetările arheologice din cetatea hallstattiană de la Pocreaca – Iași. *ArhMold* XIX, 1996, 21-56.
- Levițki 1993:** O. Levițki, Repertoriul monumentelor arheologice din Republica Moldova. Raionul Rezina (Chișinău 1993). *Arhiva MNIM*, nr. inv. 33.
- Niculiță, Niciu 2014:** I. Niculiță, A. Niciu, Așezarea și necropola din prima epocă a fierului Saharna-Țiglău (Chișinău 2014).
- Niculiță, Teodor, Zanoci 2002:** I. Niculiță, S. Teodor, A. Zanoci, Butuceni. Monografie arheologică (București 2002).
- Niculiță, Zanoci, Arnăuț 2008:** I. Niculiță, A. Zanoci, T. Arnăuț, Habitatul din mileniul I a. Chr. în regiunea Nistrului Mijlociu (siturile din zona Saharna) (Chișinău 2008).
- Niculiță, Zanoci, Băț 2016:** I. Niculiță, A. Zanoci, M. Băț, Evoluția habitatului din microzona Saharna în epoca fierului (Chișinău 2016).

⁵ Probabil, și în așezarea de la Cinișeuți III, despre a cărei existență în această perioadă încă nu avem date sigure.

- Niculiță et al. 2019:** I. Niculiță, A. Zancoci, M. Băț, V. Dulgher, Investigațiile arheologice la situl Saharna Mare / „Dealul Mănăstririi”, raionul Rezina (2017-2019). Tyragetia s.n. XIII/1, 2019, 253-322.
- Zancoci et al. 2019:** A. Zancoci, A. Asăndulesei, M. Băț, F.-A. Tencariu, Prospeccțiuni geomagnetice la situl din epoca fierului Saharna „Rude”, raionul Rezina. In: Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2018. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2019: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2019), 51-53.
- Zancoci et al. 2020:** A. Zancoci, A. Asăndulesei, M. Băț, F.-A. Tencariu, Investigații geofizice și arheologice în situl din epoca fierului Saharna „Rude”, raionul Rezina. In: Cercetări arheologice în Republica Moldova: Campania 2019. Sesiunea Națională de Rapoarte, 18 aprilie 2020: Program. Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2020), 53-55.
- Zancoci, Serbinov, Chitic 2021:** A. Zancoci, S. Serbinov, V. Chitic, În căutarea vestigiilor unei fortificații preistorice – Echimăuți II. In: Sesiunea științifică a Departamentului Istoria Românilor, Universală și Arheologie (Chișinău, 4 iunie 2021). Rezumatele comunicărilor (Chișinău 2021), 22-23.
- Быря, Бейлекчи 1963:** П.П. Быря, В.С. Бейлекчи, Отчет о работе отряда разведки в 1962 году (Кишинев 1963). Arhiva MNIM, nr. inv. 16.
- Гольцева, Кашуба 1995:** Н. Гольцева, М. Кашуба, Глинжень II. Многослойный памятник Среднего Поднепровья (Тирасполь 1995).
- Кашуба 2000:** М. Кашуба, Раннее железо в лесостепи между Днестром и Сиретом (культура Козия-Сахарна). Stratum plus 3, 2000, 241-488.
- Крушельницька 1998:** Л. Крушельницька, Чорноліська культура Середнього Придністров'я (за матеріалами непоротівської групи пам'яток) (Львів 1998).
- Лапушнян, Никулицэ, Романовская 1974:** В.Л. Лапушнян, И.Т. Никулицэ, М.А. Романовская, Памятники раннего железного века. Археологическая карта Молдавской ССР, вып. 4 (Кишинев 1974).
- Мельниковская 1954:** О.Н. Мельниковская, Археологические разведки на поселении у с. Цахнауцы. КСИИМК 56, 69-75.
- Пассек 1949:** Т.С. Пассек, Археологические разведки в Молдавии. КСИИМК 26, 1949, 57-68.
- Свод 1987:** Свод памятников истории и культуры Молдавской ССР. Северная зона. Макет (Кишинев 1987).
- Смирнов 1949:** Г.Д. Смирнов, Скифское городище и селище «Большая Сахарна». КСИИМК 26, 1949, 93-96.
- Смирнов 1953:** Г.Д. Смирнов, Отчетные материалы по археологическим исследованиям Молдавии за 1946-1953 годы (Кишинев 1953). Arhiva MNIM, inv. nr. 507.

Early Iron Age sites near the village of Cinișeuți, Rezina District

Keywords: Early Iron Age, archeological explorations, open settlement, fortification, pottery.

Abstract: Near the village of Cinișeuți, Rezina District, as a result of archaeological explorations carried out by T.S. Passek in 1947 and P.P. Bârnea and V.S. Beilekchi in 1962, several archaeological sites were discovered. They contain traces of habitation characteristic of the Eneolithic, Early Iron Age, Late Roman and Medieval periods.

In the spring of 2021, sites dating back to the first period of the Iron Age came to the attention of researchers from the Moldova State University; a series of surface investigations were carried out at these sites. As a result, the existence of an open settlement (Cinișeuți I) with an area of about 380×100 m was established, where a sandstone grindstone, two spindle whorls and 45 fragments of pottery belonging to the Cozia-Saharna culture (10th-9th centuries BC) were found.

In addition, at a distance of about 600 m to the north of the settlement, a small fortification (40×35 m) was investigated by archaeological explorations, which, by analogies known in the Middle Dniester region, can also be attributed to the Cozia-Saharna culture.

Thus, it can be assumed the presence in the vicinity of the village of Cinișeuți of a community of the first period of the Iron Age, which existed in the open settlement of Cinișeuți I, and the fortification of Cinișeuți “Cetate” was the residence of the “head” of this region.

List of illustrations:

Fig. 1. The location of the village of Cinișeuți on the map of the East Carpathian space.

Fig. 2. Cinișeuți. Location of the sites of the first period of the Iron Age (after <https://moldova-map.md/geoserver/maps/wms/>; QGIS 3.4.15).

Fig. 3. Cinișeuți. The contour of the sites of the first period of the Iron Age, applied to the orthophotomap: 1 - Cinișeuți „Cetate”; 2 - Cinișeuți I; 3 - Cinișeuți III (after Google Earth).

Fig. 4. Location of the Cinișeuți I settlement: 1 - view from the southeast; 2 - view from the northeast.

Fig. 5. Cinișeuți I. Finds and pottery fragments from the surface of the settlement.

Fig. 6. Cinișeuți I. Fragments of pottery discovered as a result of explorations (30 - after Кашуба 2000, рис. XLVI/5).

Fig. 7. The location of the Cinișeuți “Cetate” site on the 1982 topographic map (after: <http://geoportal.md>).

Fig. 8. Cinișeuți “Cetate”. Contour of the fortification.

Fig. 9. Cinișeuți “Cetate”. Defensive rampart on the west side: 1 - view from the west; 2 - view from inside (from the east).

Fig. 10. Cinișeuți “Cetate”. Defensive line on the east side: 1 - view from the south; 2 - view from the southeast.

Памятники первого периода железного века возле села Чинишеуць Резинского района

Ключевые слова: раннежелезный век, археологические разведки, открытое поселение, укрепление, керамика.

Резюме: Возле села Чинишеуць Резинского района, в результате археологических разведок, проведенных Т.С. Пассек в 1947 г. и П.П. Бырней и В.С. Бейлекчи в 1962 году, было обнаружено несколько археологических памятников. Они содержат следы проживания, характерные для энеолита, раннего железного века, позднего римского и средневекового периодов.

Весной 2021 года в поле внимания исследователей из Молдавского государственного университета попали памятники, относящиеся к раннежелезному веку, на которых была проведена серия археологических разведок. В результате было установлено существование здесь неукрепленного поселения (Чинишеуць I) площадью около 380×100 м, где были обнаружены точило из песчаника, два пряслица и 45 фрагментов керамики, относящихся к культуре Козия-Сахарна (X-IX вв. до н.э.).

Кроме того, на расстоянии около 600 м к северу от поселения путем археологических разведок было исследовано небольшое укрепление (40×35 м), которое по аналогиям, известным в регионе Среднего Днестра, также может быть отнесено к культуре Козия-Сахарна.

Таким образом, можно предположить присутствие в окрестностях села Чинишеуць общины раннежелезного века, которая проживала на открытом поселении Чинишеуць I, а укрепление Чинишеуць «Четате» представляло собой резиденцию «главы» этого региона.

Список иллюстраций:

Рис. 1. Расположение села Чинишеуць на карте восточно-карпатского пространства.

Рис. 2. Чинишеуць. Расположение памятников раннежелезного века (по <https://moldova-map.md/geoserver/maps/wms/>; QGIS 3.4.15).

Рис. 3. Чинишеуць. Контур памятников раннежелезного века, нанесенные на ортофотоплан: 1 - Чинишеуць «Четате»; 2 - Чинишеуць I; 3 - Чинишеуць III (по Google Earth).

Рис. 4. Месторасположение поселения Чинишеуць I: 1 - вид с юго-востока; 2 - вид с северо-востока.

Рис. 5. Чинишеуць I. Предметы инвентаря и фрагменты керамики, обнаруженные на поверхности поселения.

Рис. 6. Чинишеуць I. Фрагменты керамики, обнаруженные в результате разведок (30 - по Кашуба 2000, рис. XLVI/5).

Рис. 7. Расположение памятника Чинишеуць «Четате» на топографической карте 1982 г. (по: <http://geoportal.md>).

Рис. 8. Чинишеуць «Четате». Контур укрепления.

Рис. 9. Чинишеуць «Четате». Оборонительный вал на западной стороне: 1 - вид с запада; 2 - вид изнутри (с востока).

Рис. 10. Чинишеуць «Четате». Укрепленная линия на восточной стороне: 1 - вид с юга; 2 - вид с юго-востока.

20.08.2021

Victor Dulgher, Universitatea de Stat din Moldova, str. A. Mateevici, 60, MD-2009 Chișinău, Republica Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-9024-4599>, e-mail: dulghervictor@gmail.com

Sergiu Serbinov, Universitatea de Stat din Moldova, str. A. Mateevici, 60, MD-2009 Chișinău, Republica Moldova, e-mail: sergoser888@gmail.com

Vladimir Chitic, Universitatea de Stat din Moldova, str. A. Mateevici, 60, MD-2009 Chișinău, Republica Moldova, e-mail: vova.chitic1@gmail.com

Dr. Aurel Zanoci, Universitatea de Stat din Moldova, str. A. Mateevici, 60, MD-2009 Chișinău, Republica Moldova, <https://orcid.org/0000-0002-3236-7582>, e-mail: azanoci@gmail.com

